

**De „beroemd geworden ouderling” en
Ds Jan van Andel.**

In Haarlemsch Kerkblad schrijft Ds J. W. Siertsema:

In de gedachtenwisseling over de zekerheid des geloofs en de betekenis van zelf-onderzoek en kenmerken werd door Ds Veenhof eens met groote instemming het woord aangehaald van een door hem hoog geachten ouderling, die zeide: „Kenmerken zie je in menigte als je ze niet noodig hebt, maar als je ze noodig hebt, kun je ze niet vinden. Als 't donker wordt — en je dus 't meest behoefte hebt aan 't licht — dan kun je de openbaringen van het werk des Geestes ook niet meer ontdekken.”

In het Gereformeerd theologisch tijdschrift schrijft Prof. Ridderbos, dat hij „ook de uiting van dien langzamerhand beroemd geworden ouderling nog weer beter kan waardeeren” dan de schrijver van „Zelf-onderzoek noodzakelijk”.

Gelukkig zijn er meerderen, die dezen ouderling verstaan.

Dezer dagen las ik het volgende: „Reeds uit het gewone leven weten wij, dat het moeilijk is om in het donker iets te vinden; eilieve, hoe zal men dan, als er duisternis in het gemoed gevonden wordt, de merktekenen der genade in zich ontdekken? Toch worden zij meestal in de duisternis gezocht; staat men in het licht, dan behoeft men ze niet te zoeken, wij men ze vanzelf ziet.”

Hieraan ging vooraf: „Bij een opgewekt geestelijk leven is geen opzettelijk zelf-onderzoek noodig, om zich van de oprechtheid zijns geloofs te verzekeren. Wie in het licht wandelt, behoeft niet te vragen of hij wel ziet. Eerst hij, die uit eene bezwijming begint te ontwaken, vraagt of hij leeft dan wel dood is.

Rekening hiermede houdende, houdt de Schrift de opwekking tot toetsing des geloofs dan ook doorgaans terug. Te dezen opzichte is het onderscheid tusschen haar en de praktische schrijvers van lateren tijd in het oog vallend. Want terwijl deze ons onophoudelijk opwekken om ons geloof te kennen, wekt de Schrift ons slechts bij uitsondering tot zelf-onderzoek op.

De soberheid der Schrift op dit punt verklaart zich ongezocht uit de omstandigheid, dat zij zelve het werk der onderzoeking op zich neemt. Zij is toch een klare spiegel, die ons het beeld, beide van den rechtvaardige en van den goddelooze, zóó duidelijk voor oogen houdt, dat elk als genoodzaakt wordt, zichzelf te herkennen.

In het Oude Testament treffen wij slechts ééne rechtstreeksche opwekking tot onderzoeking van zichzelf aan. Men vindt ze in Zef. 2:1, alwaar de profeet alleen wil zeggen, dat men zich moet onderzoeken om tot het besef te komen, dat men zich bekeeren moet. In het Nieuwe Testament vinden wij evenzeer slechts ééne enkele rechtstreeksche opwekking, te weten 2 Cor. 13:5. Hier echter is de bedoeling niet om de Corinthiërs tot kennis van hun geestelijken staat te brengen, maar tot de erkenning van Paulus' apostelschap.

Hieruit zien wij duidelijk, dat de plicht tot zelf-onderzoek in nauwen samenhang staat met wat wij vleesche-lijke gerustheid en geesteloosheid des harten heeten.”

En wie is nu de schrijver? Misschien denkt een enkele lezer aan een van degenen, die naar sommiger oordeel de kerken tegenwoordig in beroering brengen. Laat ik hem dan gerust stellen: Het is de bekende oude Ds J. van Andel, die om zijn werk, nu een halve eeuw geleden, nog onder ons wordt gewaardeerd. Dit vindt ge in zijn pastorale brieven, uitgegeven in 1907, dus na de Synode van 1905, wier

besluit ook al dienst moest doen in zake het vraagstuk van zelf-onderzoek.

Merkwaardig toch, dat door sommigen als nieuw wordt gevonden en gepropageerd wat reeds zoo oud is en door anderen datzelfde oude als nieuw wordt bestempeld en veroordeeld.

Hoe zou dat komen? Is hier vooruitgang of achteruitgang? Misschien geef ik op deze vraag nog wel eens mijn antwoord. Intusschen staat bovengenoemde ouderling niet alleen en ken ik velen van zijn collega's, die van harte met hem instemmen.

De kansel in de kerk.

Het „Algemeen Weekbl. v. Christendom en Cultuur” schrijft:

Ten slotte de kansel, de plaats der verkondiging. In de M.E. katholieke kerk min of meer bijkomstig, wordt hij in de Geref. kerk hoofdzaak, al duurt het eenigen tijd voor hij het middelpunt wordt van vaste zitplaatsen. Ook in de eerste jaren van de Hervorming stond men er omheen of bracht men zijn eigen stoel of bankje mee. In de 17e eeuw ontwikkelt zich het indrukwekkend samenstel van hooge, prachtig bewerkte heeren- en schepenbanken naast den „tuin” of het nederige „hekje” dat de plaatsen der ouderlingen en dinkenen aan den kansel bindt.

Wij dienen er dus aan vast te houden dat een protestantische kerk in de eerste plaats is „plaats der Verkondiging, zinnbeeld van het verzameld zijn in den naam des Heeren” (W. Wendland, „Kunst in Zeichen des Kreuzes”). Daarom „mag zij ook geen terzijde geschoven kansel hebben” en vraagt de dienst voor alles goede verstaanbaarheid en goede zichtbaarheid van alles wat er geschiedt, omdat voor God allen gelijk zijn.

De kansel is dus o.i. in de Prot. Kerk altijd centraal. Het Woord Gods blijft in der eeuwigheid. Doch dat wil niet zeggen dat de verkondiging in de sacramenten ook liturgisch en bouwkunstig niet een waardige plaats naast het woord kan toekomen.

Van de eenheid der gemeente, het deelhebben aan het lichaam van Christus kan de avondmaalsdich een schoon symbool zijn; dat het doopvont alle zinnbeeld van het Verbond der Genade zijn plaats aan den voet van den kansel in het midden en voor het gezicht der gemeente behoort te behouden, zeiden wij reeds.

Nationaal-socialistische bloed-theorie.

Dr L. D. T. Poot schrijft in 's-Gravenh. Kb. (her- vormd):

Naar aanleiding van wat in deze rubriek werd geschreven over Rosenberg's „Mythe der twintigste eeuw” kwamen een tweetal vragen in naar wat eigenlijk hier des Pudels Kern mag heeten. Met genoegen tracht ik deze vragen naar het wezenlijke van deze nieuwe mythe nu te beantwoorden.

Rosenberg zelf zegt: „Heden ontwaakt een nieuw geloof: de mythe van het bloed, — het geloof, met het bloed ook het goddelijk wezen van den mensch te verdedigen; het met het helderst weten helichaamd geloof, dat het noordsche bloed dat mysterie vormt, dat de oude sacramenten vervangt en ze overwonnen heeft.” „De noordsche rasziel begrijpt, dat zich laat invoegen wat naar ras en ziel verwant is, maar dat wat vreemd is, zonder dralen moet worden afgescheiden en zoo noodig neergeslagen. Zulks niet, omdat het valsch of slecht is op zichzelf, maar omdat het aan onzen eigen aard vreemd is en den innerlijken opbouw van ons wezen verwoest.” „De diepste wet van iedere echte cultuur is: bewustzijns- vorming van het vegetatief-vitale van een ras.” „Als centrum van het gansche bestaan beschouwde de oud-noordsche, germaansche mensch de eer”. Reeds Eckehart's mystiek bracht „de blijde hoodschap, dat eer en vrijheid tijdloze en ruimtelooze wezenheden waren; bracht de leer van de ziel, die meer is dan

het heet; het breken met het denkbeeld, dat de een betaling voor de zonde zou zijn.” „Zoolks Ger- kenland groot werd en ook onder vroeemde over- sching bewaard bleef door zich te voeden met aanschouwelijk beeld van de godenwereld van Hee- rus, zoo leeft elk volk uit een mythe. En wat is mythe? Als de waarden van het karakter, de ij- van het geestesleven, de kleurigheden der symbo- geboorten zijn uit één centrum, de buiten het terrein van onze nave- schingen ligt; deze niet vatbare samen- aller richtingen van het ik, van het volk, van de gemeenschap, maakt zijn mythe uit.” „De idee eer, der nationale eer wordt voor ons aanvank- einde van ons gansche denken en handelen. Zij draagt geen krachtacentrum van gelijke waarde zich, noch de Christelijke liefde, noch de humani- der vrijmetselaars, noch de roomsche filosofie.”

Gij ziet in, nietwaar, dat dit inderdaad het is waarop hier alle stralen zich samentrokken, vraag naar het eenheidspunt, het albeheersche brandpunt der wereld. Als dit gesteld wordt bu- den God der openbaring, dan moet aan de totali- van het nieuwe wereldbeeld het getuigenis van Schrift en van de Kerk getoetst en onderworpen den. Ziehier de positie van het nieuwe heidendom.

Breken met het denkbeeld, dat de de een bezigdiging der zonde zou zijn!

Nationaal-eer beter krachtcentrum dan christelijke liefde!

K. S.

KERKNIEUWS

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Nunspeet: M. J. van Dijken te Oostkapelle en W. Scho- te Westbroek.

Afscheid van:

Leiden: W. Bouwman. Tekst: Jes. 40:8 (2 Febr.).

Emeritaat Ds D. Koopmans.

De Classis Drachten der Geref. Kerken heeft aan Ds Koopmans, pred. te Beetsterzwaag, op zijn verzoek, na dienstdienst van 46 jaar, eervol emeritaat verleend.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Beroepen te:

Ophusen: H. Ligtenberg te Lisse.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

Franeker: Cand. J. M. van Veen te Utrecht.
Makkum: J. W. van Swigchum te West-Terschelling.
Oostrum (Fr.): Cand. J. Kramer, hulppred. te Boelenslaan (Fr.).
Renesse-Noordwelle: Cand. A. Faber te Oostburg.
Vaassen: H. C. J. van Deelen te Oosterend (Fr.).

Aangenomen naar:

Giessen-Oudekerk: Cand. H. C. P. M. Wiebosch te Hilvers- Kolderveen: Cand. A. M. v. d. Vlucht, hulppred. te Veldho- Maastricht: P. Kuyman, jeugdpred. te Den Haag.
Rotterdam-Kraalingen: G. van Veldhuizen te Hantum.

Bedankt voor:

Genemuiden: J. G. van Ieperen te Leerbroek.
Mecuwen (N.-Br.): Cand. H. C. P. M. Wiebosch te Hilvers- Wezep: D. J. v. d. Graaf te Schoonhoven.

Afscheid van:

Rottum en Stitswerd: J. J. Verdenius. Tekst: Joh. 6:26-
Zelhem: H. Mondt. Tekst: Ef. 6:24.

Overleden:

Sj. Miedema te Hardegarijp, emer.-pred., 72 jaar.

Heden verscheen in de reeks

DREIGENDE DEFORMATIE

door

Prof. Dr V. HEPP

DE TWEEDE BROCHURE:

Het voortbestaan, de onsterfelijkheid en de substantialiteit van de ziel

Prijs f 1.50

Voor intekenaren op de reeks is de prijs f 1.25

Verder ligt ter perse de 3e brochure: De vereeniging van de beide naturen van Christus.

Terwijl de 4e, 5e en 6e brochure resp. zullen behandelen: De algemeene genade; Het Kerkbegrip en wat daarmee samenhangt; Het objectivisme.

Men teekene in op deze serie geschreven, waarin alle ingrijpende actuele kwesties, die de belijdenis raken, worden behandeld.

IN ELKEN BOEKHANDEL

J. H. Kok N.V. Kampen

Is verschenen:

JAARBOEK TEN DIENSTE VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN 1937.

Prijs f 1.—; gecartonneerd f 1.25.

Het is dit jaar uitgegroeid tot bijna 500 bladzijden!

Bij den Boekhandel en bij de Uitgevers

OOSTERBAAN & LE COINTRE - GOES

Uitgave van OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.

Jezus' lijden, sterven en opstanding

(Ineenvoeging der vier Evangelien)

Tweede druk door **H. J. VAN KEMPEN** f 0.60

Al wat de vier Evangelisten over het Lijden, Sterven en de Opstanding van Jezus mededeelen, is hier naar tijdsorde met de woorden der Schrift gerangschikt.

Voor H.H. Onderwijzers van groot gemak bij de behandeling der Bijb. Geschiedenis in deze weken vóór Paschen.

Verkrijgbaar in iederen boekhandel, alsmede, na storting van het bedrag op postrekening No. 36000, bij de Uitgevers.

Vragen, te stellen aan hen, die wenschen te worden toegelaten tot het Heilig Avondmaal

Prijs 1—50 exx. f 0.02 per ex., 51 en meer à f 0.01½ per ex.

Deze formulieren zijn zeer geschikt ter uitreiking aan hen, die zich voorbereiden Openbare belijdenis te doen, opdat ze zich op deze vragen voorbereiden kunnen.

Verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de uitgevers

OOSTERBAAN & LE COINTRE - GOES

Plaats uw Familie-Advertentie in „De Reformatie”

Geen beter keus voor voorlezen ouderavonden of in den huiselijke kring, dan uit:

TOEN WIJ NOG TENTEN WOONDEN

HERINNERINGEN UIT DE DAGEN VAN DEN SCHOOLSTRIJD

van de Heeren

G. VAN BLEEK, S. v. d. KOOIJ, S. STEMERDING, F. KALSBEK, J. v. d. BERG, J. P. HEBLIJ, G. v. d. ZEGE, LAAR, T. v. d. KOOIJ

Ingeleid en gebundeld door

H. J. VAN WULEN

320 biz. - Prijs in linnen band f 2.—

Wij hebben den prijs van de alom geprezen boek opzettelijk zoo laag gesteld, opdat niemant ons ooit zou kunnen verwijten ik heb het niet willen koop omdat het te duur is. Want wij grepen, 't mocht in geen schiet en onderwijzers-bibliotheek breken.

Verkrijgbaar bij den Boekhandel en de Uitgevers

OOSTERBAAN & LE COINTRE - GOES

17c JA

Medew. Almelc Mevr. Dr B. Dr J. Ermelo 's-Grav. Philad. Ds F.

Alle st Prof. I

INHOUD: H. — Uit Kerkelijk L. Of oproep meeningsven gen. — Pos Nazareth. Adviezen: d. Week: ding en Om bespreking.

Na

Op veel mer opgema het onzelve in eigenlij uiting van prettige ma op versche ning en de gewichtige blad aan e eigen mede leven der de psalmi „haar kr daartoe, de de wereld „medewer tuurlijk; in blijkbaar v van het v Ds Hasper leiding wo De vraag bundel ern antwoordin nader op a

Wat Ds betreft; hi een nati in opdracht van een be dat zij pra Nederland zinnen, se licht in Het is c Hasper ge maken, zel critiek. Vc rijming nis zonder vo kerkelijke Want de zou de nooten” oc dan ware door Ds E gevoeld; d moeten be lijk front, aanwijsba muleerd g naal” mog En nu i kunnen b Er zijn on via „gezins beïnvloede